

МОВА – ГЕНЕТИЧНИЙ КОД НАЦІЇ

Вступ. Значення мови не вичерпується соціальною функцією, як засобу спілкування і порозуміння між людьми. У мові зашифровується історія, віковий досвід, здобутки культури і духовна самобутність різних народів світу. Дослідивши це питання, дійдемо висновку чи можливе пізнання та розвиток культури нації без вивчення й збереження її мовного коду.

Метою є дослідити роль мови як носія нематеріальної культурної спадщини кожного народу.

Основний розділ. Загальновідомо, що мова і культура кожного народу взаємопов'язані. Мову справедливо вважають не лише засобом спілкування, а генетичним кодом нації, проявом її культури. Тобто, одним із проявів матеріальних та духовних цінностей людства, які були ним створені протягом усієї своєї історії. У лінгвістичному світі панують ідеї В. фон Гумбольдта, О.Потебні про те, що мова є передусім духовною сутністю, внутрішнім світом людини, неповторним витвором етносу, про єдність «духу народу», його мови і культури. Саме через мову відображаються всі явища культури народів.

Олесь Гончар писав: «Мова кожна – джерело творчої духовності, це той запас генетичної сили й краси, що його народ передає тобі, своєму синові, щоб ти був, щоб не став німим, безголосим» [1, с. 437].

Збереження, вивчення та розвиток культури неможливі без вивчення мовного коду нації та ролі мови як форми самовираження культури, засобу її формування. У мовознавстві навіть є окрема галузь «етнолінгвістика», яка вивчає мову у її зв'язках з культурою, описує мову як елемент культури, досліджує зв'язки між мовними та культурними явищами.

Мова є носієм нематеріальної спадщини кожного народу, має тісний взаємозв'язок з етнічною культурою, що вбирає в себе самобутні, неповторні традиції кожного народу. Обряди, звичаї, народний фольклор, хореографічне мистецтво, ремесла й промисли відображають всі сфери життя народу та виявляються обрамленими локальною специфікою, що надає їм особливої привабливості.

Отже, мова визначає етнічну належність носіїв культури та є важливим чинником національного розвитку. Саме тому мову внесено до Конвенції із захисту нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО (прийнята у 2003 році, до якої Україна приєдналася у 2008 році). Конвенція визначає, що нематеріальна культурна спадщина проявляється серед іншого в усних традиціях та формах вираження, зокрема в мові як носії нематеріальної культурної спадщини.

У 2001 році Радою Європи був започаткований Європейський день мов, що присвячений мовному і культурному різноманіттю Європи (відзначається 26 вересня). Генеральний секретар Ради Європи Марія Пейчинович-Бурич зазначила, що: «Європейський день мов нагадує нам, що кожен голос має значення і що разом ми можемо подолати мовні та культурні бар'єри в наших суспільствах».

Мова вважається найбільшою цінністю кожного народу, проявом його національної культури. Культурні процеси відображаються у мові, а мова впливає на культуру, тому мовний матеріал є незамінним джерелом для вивчення культурного розвитку народу. Адже саме мова визначає етнічну належність носіїв культури, у мові відображаються знання народу про світ, про життя, тому і світ людина пізнає через призму мови. Мову характеризують як генетичний код нації, що поєднує минуле із сучасним, є матеріалом для творення фольклору, художньої літератури, пісні, мистецтва.

Висновки. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що мова кожного народу є його генетичним кодом, і, відповідно, ключем до

пізнання культури народу, розуміння його самобутності та ментальності. Без мовного коду нації неможливе збереження, вивчення та розвиток її культури. Натомість вивчення мови надає найкращий комунікативний інструмент в пізнанні світових культур, сприяє міжкультурній комунікації, дозволяє розширити світогляд, збагатити духовний світ кожного.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончар О. Т. Щоденники. У 3-х т.: Том 2 (1968-1983). Київ: Веселка, 2003. 607 с.
2. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69#Text .
3. Нематеріальна культурна спадщина України. Методична розробка. / Міністерство культури України, Український центр культурних досліджень. 2017. URL: https://uccs.org.ua/wp-content/uploads/bsk-pdf-manager/2018-08-17_2.pdf .
3. Офіс Ради Європи в Україні. Новини та заходи. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/european-day-of-languages-2021-all-voices-matter-says-secretary-general> .
4. Хоменська І. Чому мова є носієм нематеріальної культурної спадщини. URL: <https://authenticukraine.com.ua/blog/comu-mova-e-nosiem-nematerialnoi-kulturnoi-spadsini>.